

Förskolans läroplan

Närpes Stad

Innehåll

1	Förskoleundervisningens uppgift och allmänna mål.....	4
1.1	Uppgift.....	4
1.2	Allmänna mål för fostran, utveckling och lärande i förskolan.....	4
2	Genomförandet av förskoleundervisningen.....	6
2.1	Anordnandet av förskoleundervisningen.....	6
2.2	Inläringssyn.....	6
2.3	Den pedagogiska miljön.....	7
2.4	Arbetsmetoder.....	7
3	Förskoleundervisningens detaljerade mål och innehåll.....	9
3.1	Helhetsperspektiv på undervisningen.....	9
3.1.1	Språk och interaktion.....	9
3.1.2	Matematik.....	11
3.1.3	Etik och livsåskådning.....	12
3.1.4	Natur och miljö.....	13
3.1.5	Hälsa.....	15
3.1.6	Fysisk och motorisk utveckling.....	16
3.1.7	Konst och kultur.....	18
4	Stöd för växande och lärande i förskoleundervisningen.....	22
4.1	Allmänt stöd i förskoleundervisningen.....	22
4.2	Intensifierat stöd i förskoleundervisningen.....	22
4.3	Särskilt stöd i förskoleundervisningen.....	23
4.4	Plan för barnets lärande i förskolan och individuell plan.....	24
4.4.1	Plan för barnets lärande i förskolan.....	24
4.4.2	Individuell plan för hur förskoleundervisningen ska ordnas.....	25
4.5	Övergången mellan förskola och årskurs 1.....	25
5	Former av stöd för växande och lärande i förskoleundervisningen.....	27
5.1	Specialundervisning.....	27
5.2	Förlängd läroplikt.....	27
5.3	Övrigt stöd i förskoleundervisningen.....	28

5.3.1	Samarbete med hemmet.....	28
5.3.2	Ordnandet av tolknings och assistenttjänster.....	29
5.4	Elevvård i förskolan och främjandet av trygghet och säkerhet.....	29
5.4.1	Elevvård.....	29
6	Förskoleundervisning för barn från olika språkliga och kulturella minoriteter, förskoleundervisning som bygger på en särskild princip samt förskoleundervisning på främmande språk och språkbad i de inhemska språken.....	32
6.1	Samisktalande barn.....	32
6.2	Romanitalande barn.....	32
6.3	Barn som använder teckenspråk.....	32
6.4	Barn med invandrarbakgrund.....	32
6.5	Förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller på en pedagogisk princip.....	33
6.6	Förskoleundervisning på främmande språk och språkbad i de inhemska språken.....	33
7	Utvärdering.....	34

1 Förskoleundervisningens uppgift och allmänna mål

1.1 *Uppgift*

Läroplanen för förskolans verksamhet i Närpes stad följer de riktlinjer som utbildningsstyrelsen utarbetat i grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2010.

Förskoleundervisningen bygger på hemmets grund för fostran och samhällets grundläggande regler, värden och normer. Förskoleundervisningens uppgift är att skapa goda förutsättningar för barnet att växa, utvecklas och lära sig. Barnets personlighetsutveckling stärks och en sund självkänsla bejakas. Barnets utveckling ska stödjas och följas upp. Eventuella svårigheter ska i ett tidigt skede uppmärksammas och förebyggas genom att ge stöd åt barnet. Förskolans olika stödformer är allmänt stöd, intensifierat stöd och särskilt stöd. Grunden för ett livslångt lärande skapas. Vidare garanteras alla barns lika möjligheter att lära sig och förbereda sig inför skolstarten. Flickors och pojkars olika behov ska beaktas.

Småbarnsfostran, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen bildar en helhet som bygger på barnets individuella utveckling. I förskoleundervisningens läroplan tas därför i beaktande mål och innehåll såväl i småbarnsfostran som i den grundläggande utbildningen.

För att de uppställda målen i förskolan ska uppnås är det viktigt att förskolläraren samt vårdnadshavaren gemensamt tar ansvar för att barnet regelbundet deltar i förskoleundervisningen.

1.2 *Allmänna mål för fostran, utveckling och lärande i förskolan*

Förskoleundervisningens mål bestäms utgående från varje barns individuella utvecklingsmöjligheter och förutsättningar för lärande samt utifrån samhällets behov. Målen

för förskoleundervisningen utgår från varje barns individuella behov och förutsättningar, där leken är viktig för barnets utveckling och inläring.

Förskoleundervisningens mål är att stärka barnets positiva självbild. Intresset för och förmåga att ta emot kunskap skall utvecklas samtidigt som baskunskaper och färdigheter stärks. Barnet bevarar glädje och entusiasm att lära sig, samtidigt som de är kreativa, frimodiga och antar nya utmaningar. Barnet lär sig goda seder och bruk samt hur man umgås och respekterar varandra. Förmågan att reflektera över rätt och fel tränas. Att vara ansvarsfull i förskolegruppen förstärks. Vikten av alla människors lika värde betonas. I den sociala gemenskapen tränas barnet att lösa olika konflikter.

Barnets intresse för naturen stärks och de blir medvetna om konsekvenserna av sitt handlande för miljön. I den dagliga utevistelsen lär sig barnet iaktta miljön och betydelsen av egen god hälsa och motion.

I förskolan får barnet bekanta sig med olika konstformer och kulturer. Detta stärker barnets egen kulturella identitet.

Verksamhetens innehåll har en stor betydelse för barnets språkliga utveckling. Genom en målmedveten språklig planering förstärks och utvecklas barnets språkmedvetenhet och förmågan att uttrycka sig.

2 Genomförandet av förskoleundervisningen

2.1 *Anordnandet av förskoleundervisningen*

Enligt lagen om grundläggande utbildning har alla barn rätt till avgiftsfri förskoleundervisning året innan läroplikten börjar. I de fall barnets läroplikt är förlängd kan förskoleverksamheten inledas ett år tidigare. Verksamheten är frivillig. Förskoleundervisningen uppnås genom ett samarbete med förskolepersonalen, barnet och vårdnadshavarna. I Närpes stad lyder förskolans verksamhet under bildningsväsendet.

Lagen föreskriver att förskolebarn skall ha möjlighet att få avgiftsbelagda dagvårdstjänster som i Närpes förverkligas genom morgon- och eftermiddagsverksamhet.

Ett barn i förskoleundervisningen har enligt lagen rätt till läroplansenlig undervisning, handledning och stöd för växande och lärande. Förskoleundervisningen ordnas så att barnet får en bra och trygg studiemiljö där utgångspunkten är att barnet utvecklas och mår bra.

För barnets bästa samarbetar förskolan, vårdnadshavare, specialbarntädgårdslärare, småbarnsfostran, grundläggande utbildningen, främst nybörjarundervisningen, samt hälso- och socialvården. Sektorövergripande arbete betonas.

Förskolornas verksamhet skall antecknas i skolornas läsårsplaner.

2.2 *Inläringssyn*

I förskoleundervisningen bygger lärandet på en målinriktad process där man utgår från barnets tidigare kunskap. Barnet får nya insikter och nya intryck utifrån tidigare erfarenheter. I förskolan överförs inte kunskap utan barnet får själv aktivt lära sig genom en växelverkan av tidigare och nya erfarenheter. Barnet uppmuntras till att berätta hur och vad det tänkte. Barnet stimuleras och lär sig av de andra i gruppen genom att ta del av deras tankar och erfarenheter.

Förskolan uppmuntrar barnet att bli självständigt och reflektera över eget arbete. Vidare stöds barnets utveckling och lärande på ett mångsidigt sätt.

2.3 *Den pedagogiska miljön*

Med förskoleundervisningens pedagogiska miljö menas den fysiska, psykiska, sociala, kognitiva och emotionella miljö där verksamheten finns. En god pedagogisk miljö ska vara glad, öppen, uppmuntrande och utan stress. Förskolans atmosfär ska vara vänlig och trygg där både personal och barn behandlar varandra med respekt. Den pedagogiska miljön ska väcka barnets nyfikenhet, intresse, lust att lära samt naturligtvis stödja barnets aktivitet.

Miljön i förskolan ska inbjuda barnet till spontan lek och aktivitet. Arbetsredskap och material skall finnas inom syn- och räckhåll för att stimulera barnets spontana kreativitet. Förskolan bör vara estetiskt tilltalande. Den pedagogiska miljön bör ha sådan teknisk utrustning att barnet kan bekanta sig med och använda dem för att ta del av det moderna informationssamhället.

2.4 *Arbetsmetoder*

Arbetsmetoderna i förskolan präglas av leken och barnets spontana vetgirighet samt fantasi. Leken främjar bl. a. barnets språkliga och sociala utveckling. För barnet är leken ett arbetssätt, ett uttrycksmedel, en kunskapskälla och en bearbetningsmetod. Förskolan ska främja leken genom att skapa tid och utrymme för barnets lek. Barnet bör tillåtas att leka färdigt och ostört samt alltid ha tillgång till vuxna som är beredda att delta. Genom leken kan förskolläraren handleda och stödja barnets inläring.

Drama som arbetsmetod ger barnet möjlighet att språkligt och kroppsligt uttrycka sig samt bearbeta sina känslor. Drama och rollekar möjliggör att barnet får arbeta både självständigt och i grupp.

Experiment och forskning är ett arbetssätt där barnet får vara en aktiv kunskapssökare medan den vuxne handleder barnet till att söka svar på sina frågor. Genom problemlösningsuppgifter får barnet själv och i grupp öva sig att begrunda orsak och verkan samt dra egna slutsatser.

I förskoleundervisningen är det viktigt att se alla ämnesområden som en helhet och därför lämpar sig temaundervisning som ett arbetssätt i förskolan.

Målet med förskolans verksamhet är att barnet ska utvecklas, må bra och lära sig för framtiden. Portfolio är en metod som på ett tydligt sätt dokumenterar barnets utveckling och tränar barnet till att utvärdera sig själv.

3. Förskoleundervisningens detaljerade mål och innehåll

3.1 Helhetsperspektiv på undervisningen

Det viktigaste i förskolan är barnet och barnets nyfikenhet. I förskolan lyssnar vi på barnet och ger barnet möjlighet att påverka innehållet i vår verksamhet. Vi tar tillvara barnets intresse för lek och vetgirighet i vår planering av arbetet. Arbetsmetoderna ska vara mångsidiga, lekfulla och varierande för att bli meningsfulla för barnet. Undervisningen grundar sig på en helhetssyn där olika ämnesområden integreras och barnets tidigare erfarenheter och kunskap beaktas. Beskrivningen av nedanstående ämnesområden ska fungera som ett stöd och hjälpmedel för förskolläraren.

3.1.1 Språk och interaktion

Målet är att barnet uppmuntras och aktiveras språkligt genom daglig verksamhet och lek. Ett aktivt språk utvecklar barnets vilja, mod och förmåga att uttrycka sina känslor, tankar och åsikter. I förskolan strävar vi till att barnet utvecklar sin språkliga medvetenhet samt sitt ord- och begreppsförråd för att öka barnets intresse för talat och skrivet språk. Barnet tränas att lyssna på andra i gruppen och beakta deras åsikter. Barnet utvecklar sin förmåga att uttrycka sig och får vänja sig vid att uppträda inför varandra. Barnets artikulation övas för ett tydligt tal. Barnets nyfikenhet för litteratur och andra språk uppmuntras t ex via sånger och lek. Förskoleundervisningens mål är att lägga grunden för läs- och skrivinläringen.

Innehåll i förskolans verksamhet:

- samtal, diskussion och reflektion
- dialekt/standardsvenska
- mungymnastik
- förstå och följa instruktioner
- minnesträning

- associationsträning ("tankekopplingar")
- artighetsfraser och vårdat språk
- klappramsor
- motsatsord
- litteratur (sagor, berättelser, tidningar, dikter, faktatexter)
- diskussion kring litteratur och förstå innehållet i en text
- sagotering
- ordna bildserier i logisk ordning
- rollekar, drama och uppträdanden
- teater
- bibliotek/bokbussbesök
- forskning och dokumentation
- förberedelse inför skriv- och läsinlärning
  - rim, ramsor samt gåtor och vitsar
  - genom lek bekanta sig med och bli intresserad av bokstäver
  - dela meningar i ord
  - dela ord i stavelser
  - dela upp ord i ljud
  - räkna ljuden i orden (katt=3 ljud)
  - lekläsa
  - skriva eget namn
- dator (språkinlärningsprogram)
- material och språkprogram som kan användas av förskolläraren
  - Språkplantan
  - Språklust 1 och 2
  - Lekläsa
  - R-skola

3.1.2 *Matematik*

I förskoleundervisningen grundläggs och förstärks barnets tankesätt att utveckla ett logiskt och matematiskt tänkande genom ett mångsidigt arbetssätt. Berättelser, sånger, lekar, rörelser och spel ökar barnets förståelse för matematik på ett naturligt sätt. Genom vardagssysslor och problemlösning lär sig barnet reflektera över sitt eget tänkande och hitta olika lösningar. Förståelsen för matematiken ökar. Barnet uppmuntras att berätta vad eller hur det tänker samt vara lyhörd för andras tankar och lösningar.

Innehåll i förskolans verksamhet:

- känna igen siffror och ordningstal
- lekar, räknesor och räknesagor
- spel, pussel
- minnesträning
- problemlösning
- experimentera, konstruera och bygga
- upprepa enkla mönster
- avbilda mönster och enkla former
- kategorisera
  - Sortera enligt storlek, storleksuppfattning (minst - störst, kort – lång osv.)
  - antal (lika många, mindre än osv.) och mängduppfattning
  - väga, mäta och jämföra (längd och vikt)
  - färgsortering
- höger, vänster
- rumsuppfattning
  - över-under
  - framför-bakom
- tidsuppfattning
  - veckodagar, månader, årtal, årstid
  - i förrgår, igår, idag, i morgon, i övermorgon

- klockan (hel- och halvtimme)
- pengar
- geometriska figurer och former
  - cirkel, triangel, kvadrat, rektangel samt boll och kub
- volymuppfattning
- dator (matematikprogram)
- läromedel som kan användas av förskolläraren
  - Mattelek
  - Femma, sexa det kommer en häxa
  - Att räkna med sagor

3.1.3 *Etik och livsåskådning*

Målet för den etiska fostran är att utveckla barnets positiva självkänsla och sociala färdigheter som behövs i det dagliga livet. I förskolan poängterar vi allas lika värde oberoende av nationalitet, bakgrund eller handikapp. Etisk fostran uppnås bland annat genom diskussion och rollekar. Den etiska fostran som ingår i förskoleundervisningen präglar all verksamhet och är gemensam för hela gruppen. Viktigt är också att barnet lär sig gruppens gemensamt uppgjorda regler. Förskoleverksamheten strävar till att fostra barnet till en empatisk medmänniska med ett vårdat språk. Målet är också att barnet bekantar sig med olika högtider samt hur och varför de firas.

Innehåll i förskolans verksamhet:

- fostran till medmänsklighet, vänlighet, empati, tolerans, ärlighet, jämlikhet och vänskap – visa hänsyn
- StegVis ett verktyg för att främja socialt och emotionellt lärande samt förebygga våld.
- moral
- kamratfostran

- konflikthantering och förebygga mobbning och våld (se respektive skolas anti-mobbningsplan)
- träna samarbete
- fredsfostran
- barnens rättigheter / mänskliga rättigheter
- respekt för andras åsikter, religioner och kulturer
- högtider och traditioner
- kyrko- och församlingsbesök

3.1.4 *Natur och miljö*

Målet för natur- och miljökunskap är att barnet lär sig förstå och uppskatta naturen och hur de egna handlingarna påverkar närmiljön och naturen. Vi diskuterar vikten av avfallshanteringen och en hållbar utveckling. I förskolan strävar vi till att lära känna och väcka intresse för vår hembygd Närpes. Utomhus ges barnet dagligen möjlighet att uppleva naturens skönhet och årstidsväxlingar genom lek och upptäckarglädje. En förutsättning för att skapa ett positivt förhållande till miljön är att barnet upplever sin livsmiljö som en trygg och intressant plats. Barnet uppmuntras att formulera frågor och söka svar på dem. Barnet tränas att beskriva, jämföra, klassificera och strukturera information samt resultat de fått och kritiskt granska dem. Resultatet kan barnet presentera genom att rita, berätta och dramatisera.

Innehåll i förskolans verksamhet:

- jag, familjen och släkten
- närmiljön
- grundläggande kunskap om och igenkännande av växter och djur i närmiljön
- samla och arbeta med naturmaterial
- naturens kretslopp
- årstidsväxlingar
- väderväxlingar
- temperatur

- allemansrätten
- miljövärd
  - Botniarosk
  - avfallssortering
  - återvinning
  - kompostering
  - energifrågor
  - inte slösa med naturens resurser
- trafikfostran
  - reflex
  - cykelhjälm
  - gott uppförande i trafiken
  - träna de vanligaste trafikmärkena
- rymden (jorden, solen, månen och planeterna)
- diskussion, experiment och forskning

Vårt Närpes

Innehåll i förskolans verksamhet:

- hembyn och närområdet
- näringslivet
- Närpes geografiska läge (kartan)
- skärgården
- Närpes förr och nu
- dialekten
- kulturlivet
  - lokala sevärdheter
  - lokala konstnärer och hantverkare
- utflykter i närmiljön

3.1.5 Hälsa

Förskoleundervisningens mål är att den vuxne vägleder barnet att utveckla sunda levnadsvanor. I den dagliga verksamheten tränas barnet att sköta sin personliga hygien och få hälsosamma mat- och levnadsvanor. I naturliga situationer ökar barnets förmåga att förstå och ta ansvar för sin egen hälsa och säkerhet. Förskoleverksamheten främjar barnets fysiska, psykiska och sociala hälsa samt växande och utveckling. Målen uppnås genom inom- och utomhus aktiviteter.

Innehåll i förskolans verksamhet:

- personlig hygien
  - handtvätt
  - toalettbesök
  - hosta, nysa och snyta sig på rätt sätt
- människokroppen
- våra sinnen och känslor
  - StegVis
- tandvård
- hälsosamma och regelbundna matvanor
- utomhusaktivitet
- regelbunden dygnsrytm
- klädsel
  - ändamålsenlig klädsel
  - träna av- och påklädning
  - knyta skosnören
  - knäppa knappar
  - dragkedjan
- hjälpa till med hushållsgöromål

Måltidsfostran för förskolan

- tvätta händerna före maten
- smaka lite på all mat (såvida ingen diet finns)
- öva på att ta mat själv
- öva på att skala potatis
- öva på att breda smör på brödet
- öva på att hälla mjölk själv
- öva på att äta med kniv och gaffel
- använda servett
- prata inte med mat i munnen
- äta i lugn och ro och gott beteende i matsalen
- tacka för maten

3.1.6 *Fysisk och motorisk utveckling*

Målet är att barnet genom mångsidig fysisk och motorisk verksamhet utvecklar sin kroppsuppfattning, grovmotorik och koordination samt en god hälsa. Verksamheten utgår från barnets spontana lek och rörelseglädje vilket uppnås genom fri och ledd fysisk aktivitet inom- och utomhus. Barnet tränas i att samarbeta och följa givna regler. Den vuxne uppmuntrar barnet att förstå motionens betydelse för en god hälsa och välmående. Verksamheten strävar till att barnet tar ansvar över både den egna och förskolans utrustning. I de dagliga rutinerna övas barnets finmotorik, koordinationen mellan öga - hand samt handens färdigheter.

Innehåll i förskolans verksamhet:

Grovmotoriken

- grundrörelser: rulla, åla, krypa, gå, springa, hoppa, klättra, balansera
- träna att ta fart i gungan själv
- bollövningar (kasta, fånga, rulla, sparka)
- rörelse till musik

- sagogymnastik
- dans och ringlekar
- rörelsesånger
- klappövningar
- olika korsrörelseövningar
- avslappning
- innelekar
- utelekar
- naturstigar
- hinderbana med redskap
- simning (vattenvana, olika lekar)
- vinteraktiviteter
  - vi övar på att skida med och utan stavar
  - vi övar på skridskoåkning
  - pulkåkning
  - snölekar

Finmotoriken

- öga – hand koordinationen
- rita, måla och skriva – öva penngreppet
- klippa
- limma
- sy med nål
- rörelsesånger för fingrar

3.1.7 *Konst och kultur*

Målet i förskolan är att vi närmar oss konsten och kulturen på ett lekfullt och mångsidigt sätt. Den kulturella identiteten stärks. Barnet ges möjlighet att uttrycka sig på många sätt via sina sinnen och olika temahelheter. Barnet får arbetsredskap, ro till och tid för sitt skapande. Den skapande processen är viktigare än resultatet. Barnet tränas att fullfölja och ta ansvar över eget påbörjat arbete.

I förskolans läroplan har konst och kultur delats upp i fyra delområden (musik, drama, konst och slöjd).

Musik

Målet med musiken är att väcka barnets intresse, skaparlust och glädje för musik. Barnet utvecklar sin förmåga att uppleva, lyssna och koncentrera sig på musik. Barnet blir medveten om sin egen unika röst och dess variationer. Barnet får bekanta sig med olika rytminstrument och musikstilar.

Innehåll i förskolans verksamhet:

- sånger, rörelsesånger
- kanonsånger
- rörelse till musik och rytm
- bekanta sig med olika rytminstrument
- bekanta sig med olika musikstilar (jazz, folkmusik, klassisk osv.)
- olika musikframträdanden
- konserter
- tillverka egna slag- och rytminstrument
- cd-spelare
- cd-skivor

Drama

Målet med drama i förskolan är att barnets kreativitet, fantasi och uttrycksförmåga utvecklas och stärks. Barnet uppmuntras till att fungera självständigt och i grupp samt ta initiativ och frimodigt delta. Genom drama kan barnet bearbeta känslor och aktuella händelser. Det verbala språket och kroppsspråket utvecklas.

Innehåll i förskolans verksamhet:

- rollekar (spontana och ledda)
- improvisationslekar (mimik, gester, kroppsspråk)
- charader
- teater, dockteater
- uppträda inför andra
- fantasiresor
- teaterbesök

Konst

Målet är att väcka barnets intresse för konst och att barnet ska få känna glädje i att experimentera och skapa. Barnet utvecklar sin iakttagelse förmåga och stöds till att uttrycka detta på ett kreativt och mångsidigt sätt. Genom konsten uppmuntras barnet att uttrycka sina upplevelser och fantasier i bild. Att värdesätta och vara nöjd med egna och andras arbeten är viktigt. Målet är också att lära barnet arbeta koncentrerat och med uthållighet både enskilt och i grupp. I förskolans målsättning ingår även att barnet efter aktiviteten plockar undan och tvättar sina arbetsredskap.

Innehåll i förskolans verksamhet:

- rita och måla
- klippa, limma

- färger (grundfärgerna och deras blandning)
- olika arbetsredskap och material
  - kritor (olja- vax-, akvarellkritor)
  - vattenfärger, täckfärger
  - fingerfärg
  - tecknepapper, silkespapper, kartong osv
- skapa med lera, sand och vatten
- måla till musik och litteratur
- grupparbete
- projektarbete
- collage

Slöjd

Målet är att barnets intresse för och kreativitet inom slöjden uppmuntras. Barnet tränas i att planera eget arbete och får stöd av den vuxne i förverkligandet. Under skapande processen tränas barnets tredimensionella tänkande, självständighet och iakttagelseförmåga. Vi strävar till att barnet försöker lösa uppkomna problem, utvärdera det egna arbetet och arbetsprocessen.

Innehåll i förskolans verksamhet:

- trä pärlor
- arbeta med olika material (tyg och garn)
- arbeta med olika sytekniker
- arbeta med naturmaterial
- klippa i tyg
- trä tråd i nål träning
- göra tofsar
- fingervirka

- knyta en knut
- spika
- såga
- borra
- måla
- planera eget arbete

4. Stöd för växande och lärande i förskoleundervisningen

4.1 Allmänt stöd i förskoleundervisningen

Förskolans verksamhet ska främja barnets kognitiva utveckling, i synnerhet den språkliga och socioemotionella utvecklingen. Förskolans verksamhet skall även skapa förutsättningar att lära sig nya saker samt förebygga inlärningssvårigheter. Verksamheten har sin utgångspunkt i barnets utvecklingsnivå och grundar sig på de mål som uppställs när verksamhetsåret inleds. En plan för barnets lärande görs upp av förskolläraren i samråd med föräldrarna när barnet inleder förskoleverksamheten. I Närpes kallas den "Huset". Personalen bedömer varje barns behov av stöd och erbjuder behövligt stöd. Alla barn ska få stöd i sitt lärande genom differentiering och flexibla grupparrangemang.

4.2 Intensifierat stöd i förskoleundervisningen

När det allmänna stödet inte är tillräckligt ska man bedöma om barnet borde få intensifierat stöd. Barn som behöver regelbundet stöd eller flera former av stöd ska utgående från en pedagogisk bedömning gjord på skild blankett ges intensifierat stöd.

Den pedagogiska bedömningen ska göras skriftligt av skolans elevvård på en skild blankett; pedagogisk bedömning. Som grund för den pedagogiska bedömningen används; Den individuella planen för småbarnsfostran, Plan för lärande inom det allmänna stödet ("Huset") och eventuella habiliteringsplaner. En pedagogisk bedömning leder inte alltid till intensifierat stöd.

Skolans elevvård (förskollärare, rektor, skolkurator och/eller skolpsykolog, speciallärare, hälsovårdare) i samråd med föräldrarna beslutar om inledande och ordnande av det intensifierade stödet. Rektorn registrerar beslutet. Beslutet kan ej överklagas.

Det intensifierade stödet planeras mera långsiktigt och som en helhet för barnet. Barnet får systematiskt stöd för sitt växande och lärande i gruppen. Stödet förebygger att problemen

hopar sig, växer och blir mer komplicerade. Alla former av stöd som används i förskolan kan tillämpas. Ett gott samarbete med vårdnadshavarna är ytterst viktigt. Elevvårdens andel i arbetet för att främja och upprätthålla barnets välbefinnande ökar inom det intensifierade stödet. De stödformer barnet får och hur undervisningen ordnas skrivs in i Planen för barnets lärande inom intensifierat stöd, som följs upp regelbundet och justeras enligt behov. Förskolläraren och specialbarntädgårdsläraren ansvarar för uppgörandet av planen.

4.3 Särskilt stöd i förskoleundervisningen

När det intensifierade stödet inte mera är tillräckligt kan barnet få särskilt stöd. En pedagogisk utredning ska stå som grund för beslutet. Specialbarntädgårdsläraren ansvarar för den pedagogiska utredningen som görs på en skild blankett. Både vårdnadshavarna och barnet, i den mån det är möjligt, ska vara involverade i processen. En utvärdering om barnets framsteg och elevvårdsarbetet inom det intensifierade stödet görs före en pedagogisk utredning. Informationen från utvärderingar står till grund för den skriftliga pedagogiska utredningen. Den individuella planen för småbarnsfostran (med vårdnadshavarens tillstånd), Barnets plan för lärande, den pedagogiska bedömningen, samt eventuella utlåtanden från sakkunniga ska också beaktas i den pedagogiska utredningen. Allt detta ska ske i samförstånd med vårdnadshavarna. Den pedagogiska utredningen behandlas i UHA-gruppen före beslut om särskilt stöd tas. Ett skriftligt administrativt beslut ska fattas innan särskilt stöd ges. I Närpes är det bildningsdirektören som fattar beslutet. Beslutet fattas på basen av den pedagogiska utredning som gjorts. I enlighet med förvaltningslagen bör vårdnadshavarna höras innan beslut fattas. Vårdnadshavarna kan överklaga beslutet om särskilt stöd. I beslutet bestäms barnets huvudsakliga undervisningsgrupp, eventuellt behov av assistent, undantagsarrangemang samt eventuella andra tjänster som barnet behöver. Alla bedömningar/utredningar dokumenteras skriftligt. Beslutet ska granskas då barnets behov av stöd förändras. En ny pedagogisk utredning görs och om man bedömer att barnet inte längre behöver särskilt stöd fattas nytt beslut om att stödet avslutas och barnet övergår då till intensifierat stöd. Eftersom man på kort tid i allmänhet inte kan konstatera vilken inverkan stödet haft är det ovanligt att det särskilda stödet avslutas under barnets förskoletid.

Beslut om särskilt stöd skall alltid tas på nytt då eleven går ut åk 2 och åk 6.

Särskilt stöd ges åt barn som p.g.a. handikapp, sjukdom, funktionsstörning, eller riskfaktorer i uppväxtmiljön, inte kan tillgodogöra sig den allmänna förskoleundervisningen. Barnet ges ett systematiskt och övergripande stöd som främjar inläringen. Stödåtgärderna kan vara handledning åt undervisningspersonalen, elevvårdstjänster (utbildnings och habiliteringsgruppen), skolgångsbiträden, anpassade arbets- och undervisningsmetoder, material eller redskap.

Särskilt stöd kan ordnas inom den allmänna läroplikten eller inom förlängd läroplikt. Det särskilda stödet består av specialundervisning och andra stödformer som ingår i förskoleundervisningen. Hur undervisningen ordnas och vilka stödåtgärder barnet får skrivs in när barnets individuella plan görs upp. Om barnets behov av stöd ändras gör man en ny pedagogisk bedömning på basen av resultaten kan en elev kvarstå inom särskilt stöd eller återgå till intensifierat stöd. Beslut om särskilt stöd kan också tas direkt utan att man går via allmänt stöd och intensifierat stöd.

4.4 Plan för barnets lärande i förskolan och individuell plan för hur undervisningen ska ordnas.

4.4.1 Plan för barnets lärande i förskolan

För alla barn i förskolan görs en plan för barnets lärande. Inom det allmänna stödet används "Huset" och inom det intensifierade stödet används blanketten, "Barnets plan för lärande". Planerna är skriftliga pedagogiska dokument, som ökar personalens kunskap om barnets utvecklingsnivå och situation. Barnets plan står som grund för förskolans verksamhet. Det är inte möjligt för vårdnadshavarna att genom besvär söka ändring i planerna.

4.4.2 Individuell plan för hur förskoleundervisningen ska ordnas.

För barn med beslut om särskilt stöd uppgörs en individuell plan för hur förskoleundervisningen ska ordnas. Planen uppgörs av specialbarntädgårdsläraren på en för ändamålet uppgjord blankett. Den individuella planen ersätter planen för barns lärande. Den individuella planen beskriver hur man förverkligar beslutet om särskilt stöd. Målen för barnets växande och lärande, pedagogiska metoder samt övriga stödåtgärder skrivs in. Tidigare dokumentation om barnet står som grund. Vårdnadshavarna och barnet (om möjligt) deltar i uppgörandet av planen. Vårdnadshavarnas samtycke till överföring av information kan bifogas till planen. Planen ska granskas minst en gång per år och vid behov oftare. Det är inte möjligt för vårdnadshavarna att genom besvär söka ändring i planen.

4.5 Övergången mellan förskola och årskurs 1

Innan förskoleverksamheten avslutas besöker barnet skolan, och klassläraren besöker förskolan. Både vårdnadshavarna & förskolläraren fyller i "Från förskola till skola". Där bedömer de på vilken utvecklingsnivå barnet befinner sig när förskoleverksamheten avslutas. I utvecklingssamtalet går man igenom det som kommit fram. Formuläret följer med barnet till skolan (med vårdnadshavarnas tillåtelse) och därtill går övergångsteamet (förskollärare, specialbarntädgårdslärare, mottagande lärare och speciallärare) genom KTI (Kontrollerad teckningsiakttagelse) samt "6-årskollen" som spec. barntädgårdsläraren gjort på vårterminen.

KTI görs med samtliga barn på hösten och sent på vårterminen. På hösten kan man snabbt kartlägga inom vilket område barnet ev. behöver extra stödinsatser, för att uppnå optimal skolberedskap. På våren jämför man båda resultaten och diskuterar med barnet vilka framsteg det gjort under året.

Med hjälp av KTI iakttar man:

- Barnets motoriska beredskap (både fin- och grovmotorik) inför skolstarten
- Barnets beredskap att ta in och behandla information i grupsituation

- Barnets koncentrationsförmåga i liten grupp
- Barnets synbeteende
- Barnets förmåga att invänta nästa uppgift

Sexårskontrollen görs med samtliga barn i början av sista terminen på förskolan. Resultatet går igenom med förskolläraren och används som underlag vid överföringsmötena med skolan.

I sexårskontrollen utgår man från fyra olika observationsområden:

- Visuell perception och öga- hand samarbete
- Matematiska färdigheter
- Språklig förmåga
- Språklig medvetenhet

När man använder sexårskontrollen kan man:

- Identifiera barn med gestaltningssvårigheter
- Upptäcka barn som ännu behöver konkret stöd i sitt matematiska tänkande
- Upptäcka barn som har problem med sitt korttidsminne, och diskutera med skolan vilka problem som kan uppstå där
- Upptäcka uttalssvårigheter
- Se vilka barn som ännu behöver stärka språkliga medvetenheten för att utveckla läs- och skrivberedskapen

I slutet på höstterminen informerar specialbarntädgårdsläraren specialläraren och klassläraren om de barn som har beslut om särskilt stöd, med vårdnadshavarnas tillåtelse. Barnets plan för lärande inom intensifierat stöd samt andra utlåtanden går då vidare till skolan. Man beslutar också om eleven behöver göra ett individuellt besök i skolan. Vid behov ordnas möte mellan förskola, vårdnadshavare och skola (lärare, elevvården). Bedömning av skolberedskapen ordnas också vid behov.

Specialbarntädgårdsläraren informerar till UHA-gruppen, mottagande lärare och speciallärare om barn med beslut om särskilt stöd. Dessa kan vid behov besöka förskolan. Dokumentationen kring barnet överförs till skolan och elevvården om vårdnadshavarna tillåter det. Vid behov ordnas individuella besök i skolan.

5. Former av stöd för växande och lärande i förskoleundervisningen.

5.1 Specialundervisning

Då ett barn beviljats beslut om särskilt stöd utgår förskoleundervisningen från barnets individuella plan. Inom särskilt stöd är specialundervisningen det viktigaste delområdet. I den individuella planen beskrivs formerna för specialundervisning. Specialundervisningen kan ordnas i samband med den övriga förskoleundervisningen. Den kan också ordnas helt eller delvis i specialgrupp. Specialundervisningen planeras av förskolläraren tillsammans med specialbarntädgårdsläraren. Barn med beslut om särskilt stöd kan också få stödundervisning på deltid.

5.2 Förlängd läroplikt

Barn med grava handikapp inom något utvecklingsområde, omfattas av förlängd läroplikt. Beslut om förlängd läroplikt fattas i regel före barnet blir läropliktigt. Samtidigt fattas beslut om särskilt stöd för barnet. Beslutet fattas av bildningsdirektören i Närpes stad. Vårdnadshavarna beslutar om barnet deltar i förskoleundervisningen. Hur länge barnet går i förskola och när barnet inleder den grundläggande utbildningen bedöms utgående från barnets framsteg, behov av stöd och barnets helhetssituation.

Förlängd läroplikt kan enligt lagen om grundläggande utbildning ordnas enligt följande alternativ:

- Barnet börjar i frivillig förskoleundervisning det år då barnet fyller fem år, fortsätter följande år inom den läropliktsenliga förskoleundervisningen, och inleder därefter den grundläggande utbildningen.

- Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år barnet fyller sex år, deltar i förskoleundervisningen ett år och inleder därefter den grundläggande utbildningen.
- Barnet inleder den läropliktsenliga förskoleundervisningen det år barnet fyller sex år och deltar i förskoleundervisningen två år. Barnet inleder då den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som bestämts, det vill säga det år då barnet fyller åtta år. Ett separat förvaltningsbeslut (beslut om skoluppskov) ska fattas av bildningsdirektören om inledandet av den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som bestämts.

5.3 Övrigt stöd i förskoleundervisningen

5.3.1 Samarbete med hemmet

Förskoleverksamheten genomförs i samarbete mellan vårdnadshavarna och förskolans personal. Det främsta ansvaret för barnets fostran har vårdnadshavarna. Förskolepersonalen stödjer hemmen i deras fostringsuppgift och ansvarar i förskolan för barnets fostran. Syftet med samarbetet mellan hemmet och förskolan är att stödja barnets växande, utveckling och lärande. Genom att skapa ett förtroligt förhållande mellan förskolepersonal och vårdnadshavarna ökar barnets trygghet och välbefinnande. För att få ett bra samarbete behövs ömsesidig respekt.

När förskolebarnet börjar i förskolan ifylls en blankett ”Välkommen till förskolan” av vårdnadshavarna tillsammans med barnet. Vårdnadshavarna får regelbunden information om verksamheten i förskolan. Därtill ordnas utvecklingssamtal två gånger per läsår. Som stöd för utvecklingssamtalet finns ”Stödmaterial för förskollärarens samtal med vårdnadshavare”.

Vårdnadshavarna ska informeras om läroplanen för förskoleundervisning i Närpes stad, barnets behov av stöd och möjligheter att få stöd. Samtidigt får de information om förskolans elevvård.

För att åskådliggöra förskolans nätverk för vårdnadshavarna finns blanketten ”Förskolans nätverk i Närpes stad”.

5.3.2 Ordnan­det av tolknings och assistenttjänster.

Förskoleundervisningen ordnas så smidigt som möjligt för barnet. Om det i den pedagogiska utredningen framkommer behov av grupp­assistent beaktas detta när beslut om särskilt stöd tas. Tolktjänst ordnas i nyckelsituationer t ex vid utvecklingssamtal. Alternativa kommunikationsmedel kan också användas (teckenspråk, olika symbolsystem, kommunikator osv.) När personal och kamrater är förtrogna med barnets sätt att kommunicera blir interaktionen med andra betydelsefull och jämbördig.

Personalen planerar i samråd med sakkunniga barnets kommunikationsstöd i olika inlärnings­situationer. Andra stödåtgärder t.ex barnets placering i olika situationer, individuella läromedel och eventuella andra hjälpmedel som behövs planeras. Assistenten stödjer barnet i att ta eget ansvar för sitt arbete och sina saker. Förskolläraren planerar och undervisar barnet, assistenten stödjer och hjälper barnet att utföra sina uppgifter. Behovet av tolknings- och assistenttjänster bedöms utgående från barnets nivå och skrivs in i barnets plan för lärande eller i den individuella planen inom intensifierat stöd.

5.4 Elevvård i förskolan och främjandet av trygghet och säkerhet.

5.4.1 Elevvård

Elevvården i förskolan strävar till att i tidigt skede förebygga, upptäcka, lindra och eliminera hinder för växande och lärande, inlärnings­svårigheter och andra problem. Elevvården sker i samarbete med förskolan, vårdnadshavarna, hälsovården, socialvården och vid behov andra instanser. I Närpes sköts den övergripande elevvården av ett yrkesövergripande team UHA-gruppen (utbildnings och habiliteringsgruppen). När enskilda barns ärende behandlas i UHA-gruppen informeras vårdnadshavarna om detta.

Det yrkesövergripande teamet inom utbildning och habilitering (UHA) i staden har helhetsansvaret för elevvården i förskolan och skolan. UHA-gruppen består av: bildningsdirektören, specialläraren, skolhälsovårdaren, specialbarntädgårdsläraren, kurator, skolpsykologen, socialarbetaren och skolläkaren.

Målet är att skapa en sund, trygg och säker inlärnings- och uppväxtmiljö för barnet. Att värna om den mentala hälsan, att förebygga utslagning, främja gemenskapen och välbefinnandet i förskolegrupperna är syftet med elevvården.

Varje barns helhetsmässiga välbefinnande följs upp och om behov finns ges barnet, i samarbete med vårdnadshavarna, stöd och handledning. Elevvårdsarbetet bygger på tillit och respekt för individen och tystnadsplikten beaktas. Vårdnadshavarna ska alltid vara informerade när ett enskilt barns ärende behandlas. Mötena dokumenteras och följande ska framgå av protokollet; vem som initierat ärendet, vilket är problemet, beslut om åtgärder med motivering, vem som deltagit i behandlingen, vilka uppgifter om barnet som lämnats och till vem de lämnats.

Bespisningen inom förskolan

Alla barn som deltar i förskolans verksamhet ska få en fullvärdig och övervakad avgiftsfri måltid. Måltiden är viktig för barnets växande och utveckling. Måltidssituationen är en del av förskoleundervisningen och ska präglas av lugn och ro. Barnens individuella behov av kost beaktas t.ex vid allergier och sjukdom. Förskolebarnen intar måltiden i skolans matsal eller i förskolan.

Främjandet av trygghet och säkerhet

Att främja tryggheten och säkerheten i inlärningsmiljön är den del av verksamhetskulturen i förskolan. Vid problem-, olycksfall- och krissituationer ges barnen stöd och efterarbetet är ytterst viktigt.

Alla i förskolan förebygger och ingriper i våld, mobbning och trakasserier. Mobbningen, våldet eller trakasserier kan vara direkt eller indirekt, verbalt eller fysiskt samt social manipulering.

Mobbning sker ofta i grupp och utmärkande är att mobbaren har övertag över den mobbade. Mobbning är en systematisk avsiktlig och upprepad verbal eller fysisk aktivitet som alltid riktar mot samma person eller grupp. Personalen ska omedelbart ingripa i sådana situationer. Vårdnadshavarna informeras om hur personalen jobbar förebyggande och om förfaringssätten vid mobbning och trakasserier. I skolans antimobbningsplan finns beskrivet hur man arbetar kring dessa frågor. Varje enskild förskola följer respektive skolas antimobbnings-, kris- och utrymningsplan.

6. Förskoleundervisning för barn från olika språkliga och kulturella minoriteter, förskoleundervisning som bygger på en särskild princip samt förskoleundervisning på främmande språk och språkbild i de inhemska språken

6.1 Samisktalande barn

Vid behov kan förskoleundervisning för samisktalande barn ordnas i staden enligt ”Grunderna för förskoleundervisningens läroplan”.

6.2 Romanitalande barn

Vid behov kan förskoleundervisning för romanitalande barn ordnas i staden enligt ”Grunderna för förskoleundervisningens läroplan”

6.3 Barn som använder teckenspråk

Förskoleundervisning med teckenspråk kan ges till barn med följande språkliga bakgrunder: teckenspråk som modersmål, teckenspråk som första språk eller teckenspråk som andra språk. Barn med teckenspråk integreras i den övriga gruppen eller får undervisning i teckenspråkiga grupper. För barn med teckenspråk skrivs en individuell plan utgående från förskoleundervisningens allmänna mål med barnets bakgrund som utgångspunkt.

6.4 Barn med invandrabakgrund

I Närpes stad integreras barn med invandrabakgrund i den vanliga förskolegruppen eller i en grupp med förberedande undervisningen för den grundläggande utbildningen. En kombination av de båda alternativen är också möjliga. Förskoleundervisningen för barn med invandrabakgrund ska stärka deras integration i det finländska samhället genom att erbjuda

dem möjlighet att bekanta sig med vardagsliv, fester och kultur. Det är också viktigt att stödja barnets självkänsla och uppmuntra barnet att värdesätta sin egen kultur.

I Närpes finns en uppgjord plan, Plan för mångkulturellt lärande, som stöder förskolläraren inför arbetet med barn med invandrabakgrund. Enligt planen anlitas alltid en tolk vid första mötet med barnet och vårdnadshavarna. Vid detta tillfälle informeras föräldrarna om verksamheten och de gällande reglerna. Viktigt är att vårdnadshavarna i ett tidigt skede informeras om skolmognad eftersom detta kan skilja sig från deras eget hemland.

Undervisningens syfte är att barnet får tillräckliga kunskaper i det svenska språket innan skolan börjar och lärandet av svenskan vävs in i alla delområden.

6.5 Förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller på en pedagogisk princip

I Närpes stad ordnas ingen förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller på en pedagogisk princip.

6.6 Förskoleundervisning på främmande språk och språkbad i de inhemska språken

I Närpes stad ges ingen förskoleundervisning på främmande språk eller som språkbad.

7. Utvärdering

Förskoleundervisningen utvärderas tillsammans med vårdnadshavarna regelbundet. Utvärderingen sker genom utvecklingssamtal på hösten och på våren. Barnet kan vara delaktigt i utvecklingssamtalen. Utvärderingen sker på basen av barnets individuella mål och utveckling. Barnet görs delaktigt i utvärderingen genom att själv reflektera över egen utveckling. Barnet fyller i en egen blankett ”Barnets emotionella utvärdering” tillsammans med förskolläraren. I utvecklingssamtalen diskuteras barnets egen emotionella utvärdering och Plan för barnets lärande ”Huset”. ”Huset” utvärderas regelbundet av förskolläraren och barnet.

För att utvärdera och påverka förskolans verksamhet kan vårdnadshavarna fylla i en utvärderingsblankett, ”Utvärderingsblankett för vårdnadshavare”. Blanketten fylls i anonymt.

När läsåret i förskolan avslutas får barnet ett intyg över deltagande i förskoleundervisningen.